

علم اگر فلسفه نداشته باشد محبوس می شود/ غفلت؛ عامل اشتباه فکر

چهره ماندگار فلسفه گفت: علم اگر فلسفه نداشته باشد محبوس می شود، علم اگر به فلسفه بی اعتنا باشد در فرمول خودش زندانی می شود اما فلسفه او را از زندانی شدن در یک فرمول نجات می دهد.

چهره ماندگار فلسفه گفت: علم اگر فلسفه نداشته باشد محبوس می شود، علم اگر به فلسفه بی اعتنا باشد در فرمول خودش زندانی می شود اما فلسفه او را از زندانی شدن در یک فرمول نجات می دهد.

به گزارش خبرنگار مهر، غلامحسین ابراهیمی دینانی عضو انجمن حکمت و فلسفه ایران و چهره ماندگار فلسفه در برنامه معرفت که در شبکه چهار سیما پخش می شود درباره برهان صدیقین اظهار داشت: انسان یک موجود اندیشمند است، می اندیشد، گاهی به طور مستقیم چیزها را ادراک می کند و می بیند و می شنود، لمس می کند، می چشد و می بوید، ولی از این مرحله بالاتر هم هست. درباره آنچه که می شنود و می بوید، می اندیشد. اندیشیدن از حس بالاتر است.

وی تصریح کرد: اندیشیدن حرکت فکر است و در حرکت فکر از مرحله ای به مرحله دیگر می رود. اندیشیدن از مرحله ای به مرحله دیگر رفتن است. در نظام تفکر و در منطق سیستم اندیشیدن تحت عنوان علت و معلول مطرح شده است. امور این عالم با هم ارتباط دارند. هر چیزی و هر موجودی که در عالم وجود دارد با هم ارتباط دارند. ما در عالم انواع ارتباطات داریم.

دینانی افزود: مهمترین نوع ارتباط در جهان هستی، ارتباط علت و معلولی است، ارتباط علت و معلول یعنی اینکه دو پدیده، دو موجود، یکی علت است و یکی معلول است. مثلاً آتش هیضم را می سوزاند، رابطه هیضم پس از سوختن و خاکستر شدن با آتش رابطه علت و معلولی است. یعنی آتش علت می شود برای سوزاندن چوبی که آماده سوختن است.

این استاد دانشگاه ادامه داد: برای اندیشیدن بین دو موجودی که رابطه علت و معلولی دارند، چند جور می توان متصور شد. یک وقت است که شما از معلول به علت می رسید، این را برهان عینی می گویند. یک وقت هم عکس این است شما از علت به معلول پی می برید، این لینی است، اینها هر دو منطقی و حکمی هستند. یک شبهه سومی هم متصور است، نه از علت به معلول برویم و نه از معلول به علت، مستقیم به خودش راه پیدا کنیم.

وی خاطرنشان کرد: در جهان هستی یک وقت از مخلوقات به خالق پی می بریم، یک وقت هم کسی از خدا به خلق می آید. از خلق به خالق برویم یا از خالق به خلق بیاییم، هر دوی آنها ممکن است. از خالق به مخلوق آمدن لینی است و از مخلوق به خالق رسیدن عینی است، اما یک اشخاصی هستند که از خالق و مخلوق کم حرف می زنند. به هستی علی الاطلاق می اندیشند، این صدیقین است. صدیق چیزی است که خیلی بالاست.

عضو انجمن حکمت و فلسفه ایران ادامه داد: این اصطلاح را اولین بار شیخ الرئیس ابن سینا به کار برده است، می گوید از خود وجود به خود وجود پی بردن، برهان صدیقین است. اهل صدق یعنی آنهایی که از تفکراتی بالاتر رفته اند.

وی با بیان اینکه ابن سینا نه تنها یک فیلسوف معمولی بلکه یکی از بزرگترین فلاسفه در کل جهان است، گفت: فلسفه که خیلی از مردم هم با آن خوب نیستند، چیست. فلسفه و فیلسوف اهتمام می ورزد، سعی می کند و می کوشد که اندیشه را تا به آخرین حدی که امکان وصول هست، برساند. فیلسوف می خواهد اندیشه را تا آخرین حدی که ممکن است به آن دست یابد، آن را به آنجا برساند. می کوشد که اندیشه را در یک حد معین نگه ندارد. این کار فیلسوف است و به همین جهت فرق بین فلسفه و علم در اینجا معلوم می شود.

دینانی ادامه داد: ما امروز کم و بیش با آثار علوم روبرو هستیم. علوم تا یک حدی پیش می روند، اما اگر بخواهند بیشتر بروند با فکر فلسفی پیشتر می روند. ریاضیات محکمترین علوم است، اگر ریاضیات را از علوم بگیرد، علوم مختل می شوند. ریاضیات ساخته می شوند، ذهن بشر به فرمول های ریاضی می رسد اما یک ریاضیدان ممکن است در آن فرمول محبوس شود. فیلسوف می گوید در این که ساختی محبوس نشود، علم اگر فلسفه نداشته باشد محبوس می شود، علم اگر به فلسفه بی اعتنا باشد در فرمول خودش زندانی می شود اما فلسفه او را از زندانی شدن در یک فرمول نجات

می دهد. فلسفه در زندانها را می شکند.

وی بیان داشت: انسان تنها موجودی است که متفکر است. حیوانات به طور غریزی درک دارند، ولی متفکر نیستند. اندیشیدن منطقی ندارند، فکر کردن به یک معنی فریبده هم هست اما به همان اندازه که می تواند فریبده باشد، می تواند ساده و راستگو و حقیقتگو هم باشد. اینجا تأمل لازم است که آیا ما فریبده ذهن می شویم و ذهن ما را می فریبد یا ذهن و فکر ما را هدایت می کند. اینجا ما نیامند تأمل هستیم.

دینانی در پایان ابراز داشت: همه اشخاصی که گمراه می شوند به یک معنی از طریق فکر گمراه می شوند. اما کسانی که به درستی به برهان صدیقین رسیده اند، فکر کرده اند. فکر هم شما را به برهان صدیقین می رساند و صادق است و هدایتگر است و هم فریب دهنده. تکلیف انسان با فکر سخت می شود، باید چه کار کنیم فریب فکر را نخوریم؟ فکر خودش برای خودش منطق ساخته است. موازین منطق را ساخته است تا ما غفلت نکنیم. فکر آنجایی اشتباه می کند که یک لحظه غفلت می کند، یعنی به درستی تأمل نمی کند.